
Rad sa znanstvenoga skupa
UDK 050 Kaj : 811.163.42'282 Gorski kotar (091)
Primljeno 2008-10-06

ČASOPIS KAJ I GORSKI KOTAR

Josip Lisac, Zadar

Sažetak

U radu se prikazuje prisutnost Gorskoga kotara i goranskih tema u časopisu Kaj tijekom 40 godišta njegova izlaženja (1968.-2007.). Zaključeno je da su goranske teme prirodno prisutne u časopisu Kaj od njegova pokretanja i da se u posljednjem desetljeću javljaju sve redovitije s tendencijom poželjnoga daljnjeg razvoja.

Ključne riječi: Gorski kotar, poezija, proza, znanstveni radovi, eseji, prikazi, likovni prilozi

Ubrzo nakon pada potpredsjednika Jugoslavije Aleksandra Rankovića (1966.) i nakon objavljivanja *Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika* (1967.) pojavio se u Zagrebu časopis *Kaj* posvećen kajkavskoj pisanoj i govornoj baštini. Tijekom četridesetljetnog izlaženja obrađivane su u njemu teme mnogih kajkavskih krajeva, donosio je časopis njihove vrijednosti, pa iako je u tom nastojanju bilo i mnogo teškoća, ipak je učinjen velik posao. U tom smislu ni Gorski kotar nije mimoiđen. Po prilici kao i drugi kajkavski predjeli, i Gorski kotar predstavljan je u tom periodiku, i to svakako na vrlo različite načine, s različitim ambicijama i rezultatima. Suradnici su bili mnogi, a goranske su teme donosili i domaći sinovi i kćeri i drugi. Goranske ćemo suradnike spominjati i onda kad se ne bave goranskim temama, s tim da je naravno da gorskokotarske interese nisu pokazivali samo ljudi iz Gorskoga kotara nego i ini. Kvantitativno najbolje je Gorski kotar zastupljen lirikom, koja je obilno zastupljena i u učeničkim naraštajima. Objavljen je i znatan broj znanstvenih članaka i eseja, pa i prikaza, manje su prisutni prozni tekstovi i osobito dnevnički zapisi, kroničarski tekstovi itd.

Prvih godišta časopisa *Kaj* (i ne samo prvih) u njem je među Goranima najživlje zastupljen Ivan Goran Kovačić, legendarni pisac na standardnom hrvat-

skom jeziku i na kajkavskim idiomima, izvanredno zaokupljen lukovdolskim zavičajem i njegovim vrijednostima. Njemu su 1968. u br. 4-5 objavljene tri pjesme, slijedilo je pet pjesama u broju 10 iste godine, a i 1970. (br. 6) tiskan je izbor iz glasovite zbirke *Ognji i rože*. Takvi izbori poslije više ne će izlaziti, osim u antologijama, razumije se. Često je lirikom zastupljen i Franjo Švob koji je u *Kaj* već od 1970. donosio fužinarsku riječ. Pojavio se u br. 6 1970., zatim u dva navrata 1971. (br. 1 i br. 7-8), godine 1977. (br. 11-12) i 1986. kad su mu u 3. broju objavljene četiri pjesme. S Franjom Švobom kao da se je natjecao Zdravko Čadež koji se također pojavio u 6. broju 1970., u 1. broju i u dvobroju 7-8 1971.; zanimljivo je da je Zdravko Čadež pjesmu "U šumi na pajnu" objavio ne samo u 1. broju 1971. nego i u br. 11-12 1977., međutim, nova je verzija te ravnogorske pjesme donijela i stanovite njezine dorade. Čadež je postigao i znatan antologičarski uspjeh, tj solidnim je izborom predstavljen i u Kuzmanovićevoj antologiji iz 1975. i u Skokovoj antologiji iz 1986., pa i u *Riečima sa zviranjka* Jože Skoka iz 1999. Nakon te trojice pjesnika predstavila se jednom pjesmom 1987. (br. 3) Zdenka Svetličić, a zatim u pet navrata Zlata Bujan Kovačević iz Vrata kod Fužina (od 1992. do 2006.), jednom i Ana Ruža Pavek (Lokve) i Davor Grgurić (Delnice). Zanimljivo je da među Grgurićevim pjesmama nisu sve pisane delnički; jedna je oblikovana u lokvarskom mediju.

Učenici osnovnih i srednjih škola javljaju se od 1971. kad je u 2. broju objavljena po jedna pjesma šest autorica iz osnovne škole u Brodu na Kupi: Mirjana Belobrajdić, Štefica Gorup, Vlasta Lisac, Jasna Marinić, Marija Marković i Dragica Štimac. Kako ću ubrzo posebno govoriti o trima antologijama objavljenima u časopisu *Kaj*, navedimo sada da se tek 1998. pojavljuju dvije učeničke pjesme. Pjesma "Pr nam" Irene Bajt iz osnovne škole u Ravnoj Gori dobitnica je nagrade časopisa *Kaj* i ujedno objavljena u dvobroju 5-6, kao i pjesma Vedrana Merkaša iz osnovne škole u Brodu na Kupi. Na zelinskoj smotri 2001. prvu nagradu stručnog žirija pjesmom "Tetrijeb" osvojila je Ivana Ožanić iz osnovne škole u Brodu na Kupi, a ta je pjesma objavljena u dvobroju 1-2 godine 2002. Sljedeće, 2003. godine, objavljen je u dvobroju 1-2 tekst "Srednje uorak" Ivane Pleše iz srednje škole u Delnicama, a to je rad izabran među drugima na 1. natječaju za kajkavske književne radove učenika srednjih škola u Republici Hrvatskoj. Iste godine u 6. broju nalazimo pjesmu "Vejtr" Marine Žagar iz Gerova; toj je pjesmi dodijeljena nagrada časopisa *Kaj*, i to na zelinskoj smotri dječjega kajkavskog pjesništva. Srednjoškolke Jelena Malnar (Čabar), Sanja Kaloper (Delnice) i Mihaela Podnar (Delnice) objavile su u *Kaju* tekstove s 2. natječaja za učenike srednjih škola, i to 2004. u broju 3; Sanja Kaloper je autorica kratke proze na crnoluškom govoru. Godine 2005. (br. 1-2) dobitnica nagrade stručnoga suda Linda Malnar iz osnovne škole u Čabru objavila je pjesmu "Bomo jutre", kratke proze objavili su

Darija Brovet (Čabar) i Nik Pleše (Delnice) u broju 3 u kojem je i pjesma Mihaele Podnar "Stara mandolina". Godina 2006. donijela je u dvobroju 1-2 pjesmu "Stare furman" Maje Volf iz područne škole Gerovo; nagradom časopisa *Kaj* počašćena je upravo ta pjesma. Mihaela Podnar i Anita Žagar predstavile su se pjesmama na skradskom govoru u tom dvobroju iz 2006. u kojem je goranska tematika zastupljena vrlo dobro. I konačno, Vivien Zbašnik iz gerovske škole objavila je pjesmu "Uorglce"; ona je dobitnica nagrade *Križevačkih novina*.

Antologije kajkavskoga pjesništva objavljene su u *Kaju* tri, Kuzmanovićeva iz 1975., Fišerova iz 1976. te Skokova iz 1986. Mladen Kuzmanović u *Antologiji novije kajkavske lirike* (*Kaj*, 3-5, 1975.) predgovorno definira mjesto Ivana Gorana Kovačića i Zdravka Čadeža u toj izrazito dobrodošloj knjizi, a uvrstio je devet pjesama Goranovih i tri Čadežove pjesme. Ernest Fišer uvrstio je u *Antologiju hrvatskoga dječjega kajkavskog pjesništva* (*Kaj*, 3-5, 1976.) lirska ostvarenja šestoro goranskih autorica. To su: iz Delnica Žarka Šarko, iz Ravne Gore Nedica Acinger, iz Severina na Kupi Emilija Krizmanić i Jasna Štrbenac, iz Skrada Tatjana Marincel te iz Broda na Kupi Dragica Štimac. Joža Skok 1986. objavio je antologiju hrvatskoga kajkavskog pjesništva *Ogenj reči* (*Kaj*, br. 4-6), gdje čitamo 13 pjesama Ivana Gorana Kovačića. Sedam su Goranovih pjesama uvrstili i Kuzmanović i Skok: "Beli most", "Očina kolajna", "Breskva", "Ribe", "Potok", "Petr Breški harmonikaš" i "Drvarska popevka". Kuzmanovićev izbor Čadežovih pjesama ponovio je Joža Skok. Riječ je o pjesmama "Jelen i vouk", "Storu drvinu karitu" te "Na pagarišću ravnagarske fabrike". U kratkim bilješkama o uvrštenim goranskim autorima ostalo je nezabilježeno da je s objavljivanjem ravnogorski pisanih pjesama Zdravko Čadež počeo u *Dometima* 1969.; nikad nije objavio zbirku pjesama. Svakako je šteta da Joža Skok ni 1986. ni 1999. (*Rieči sa zviranjka*, Zagreb, 1999.) nije u svoje antologije uvrstio pjesme Anke Žagar. Pjesme Zlate Bujan Kovačević, Franje Švoba Franine i Zlatka Pochobradskoga uvrstio je u antologiju iz 1999.

Što se proze (osim učeničke) tiče, valja reći da su se u *Kaju* javljali Ivan Brajdić i Franjo Švob. Brajdićeva proza "Otac" (3-4, 1969.) nije tematski vezana s Gorskim kotarom, ali "Zvonik" (6, 1970.) jest. Brajdić je bio plodan pisac i prevoditelj, a rodom je bio iz okolice Brod Moravica, iz Gornjih Kuti. Afirmiran poslije kao pjesnik, Švob je 1970. (br. 6) objavio prozac "Ščera j smo dopeljali Franinovo vino". Drugim riječima, Brajdić je pisao standardnim jezikom, Švob domaćom riječi. Životno povezan s Dugim Selom, Brajdić je 1981. (br. 4) u *Kaju* objavio fragment iz ratnoga dnevnika "Noć poslije atentata".

Znanstvenih članaka povezanih s Gorskim kotarom bilo je u *Kaju* znatan broj, a u tom smislu najprije moramo spomenuti članak Ivana Brabeca "Kajkavsko narječje oko Slunja" (br. 6, 1970.). Taj je jezikoslovac, naime, oko Slunja (Hrvatski

Blagaj, Nikšić) nalazio kajkavizme, pomišljao je da su oni stigli iz Gorskoga kotara, ali se opravdano domišljao da oni ipak nisu na slunjsko područje stigli iz toga kraja. Josip Vončina, afirmiran i kao proučavatelj jezika i pisaca ozaljskoga kruga, tj. hibridnoga tipa hrvatskoga književnog jezika, objavio je 1970. (br. 9) članak "O jeziku ozaljskoga kruga". On je u *Kaju* 1971. (brojevi 11 i 12) priredio za objavljivanje dijelove Vitezovićeve *Kronike*. Rođen u Ravnoj Gori, akademik Vončina je 1992. (br. 1-2) objavio članak o Jakobu Lovrenčiću, tvorcu glasovitoga književnog lika Petrice Kerempuha. Tomislav Majetić, koji se Rudolfom Strohalom bavio i detaljnije prije objave u *Kaju*, publicirao je u tematskom broju posvećenu Karlovcu članak "Rudolf Strohal" (1979., br. 4). Taj izvanredno marljivi i često netemeljiti filolog rođen je u Lokvama 1856., a mnogo se bavio i zavičajnim područjem. Godine 2004. (br. 6) objavio je Danijel Vojak u *Kaju* članak "O neobjavljenom tekstu Rudolfa Strohala o povijesti Samobora od 1555. do početka XIX. stoljeća". Marko Bedić 1986. (br. 1) objavio je članak "Iz prošlosti Gornje Jelenske i okolice", gdje pripovijeda o tom kako su se drvosječe iz Gorskoga kotara i iz Like u prvoj polovici 18. stoljeća doseljavali u Moslavinu, a doseljavanja je bilo i u 19. stoljeću. Najbrojnije je bilo prezime Pleše, no u Gornjoj Jelenskoj i u Moslavačkoj Slatini bilo je i drugih nositelja goranskih prezimena (Majnarić, Kezele, Andlar, Petranović itd.). I danas su na tom području dosta brojni nositelji prezimena Pleše, Andlar, Majnarić, Tomac, Marinić itd. Očito je da među doseljenicima iz Gorskoga kotara nisu bili samo Delničani, tj. bilo je i drugih. Dodajući ove napomene Bedićevim rezultatima, ističem da je on 1998. (br. 1) u *Kaju* objavio i naslov "Naselja Moslavine. Od najstarijih pisanih izvora do danas", gdje u poglavlju "Stvaranje moslavačkih naselja nakon oslobođenja od Turaka" spominje i mjesta Gornja Jelenska i Moslavačka Slatina. Joža Skok 1986. u broju 2 objavljuje rad "Integracija usmenog i pučkog s kajkavskim zavičajnim pjesništvom". Naravno, Goran Kovačić neizbježan je u prinosu takva naslova, jedino je potrebno dodati da je kajkavskih narodnih pjesama iz rodnoga kraja toga pjesnika ipak bilo, kako i *Kaj* nesumnjivo pokazuje (*Kaj*, 1973., br. 10, gdje se navode podatci o varijantama kajkavske usmene lirske poezije iz Severina na Kupi). Alojz Jembrih objavio je u 3. broju *Kaja* 1987. rad "Jezičnostilska obilježja u suvremenoj hrvatskoj kajkavskoj poeziji. Uz 100. obljetnicu rođenja Frana Galovića", gdje je analizirao i poeziju Ivana Gorana Kovačića, tj. njegovu pjesmu iz rane faze "Vumrl je starček" i novu, lukovdolsku verziju te pjesme, "Zadnji glasi". Mijo Lončarić tiskao je rad "Kajkavsko narječje u svjetlu dosadašnjih proučavanja" u *Kaju* 1-2, 1988; tu je on spomenuo kako su Rudolf Strohal, Božidar Finka i Vida Barac-Grum obrađivali gorskokotarsku kajkavštinu, objavio je kartu kajkavskoga narječja s goranskim dijalektom kao jednim iz skupine kajkavskih dijalekata. U istom dvobroju *Kaja* Stjepko Težak objavio je rad "Kajkavski

dijalekt i književni jezik” spominjući i Ivana Gorana Kovačića. U broju 3 1992. Stjepan Krpan objavio je u *Kaju* članak “Goranski kajkavci u Rekašu”. Tu zaslužni i neumorni proučavatelj hrvatskoga pučanstva u dijaspori obrađuje nazočnost naših ljudi u tom zapadnorumunjskom mjestu. Jamačno u tom članku ima točnih i korisnih podataka, no već u samom naslovu nalazimo pogrešku. Ne radi se, naime, o goranskim kajkavcima u rečenom banatskom naselju. Jest istinom da je dio hrvatskoga pučanstva u Rekašu iz Gorskoga kotara, ali odatle ne slijedi zaključak kako je riječ o kajkavcima. Gorani u Rekašu uglavnom su doseljeni iz Mrkoplja, a to je goransko mjesto štokavsko ikavsko, i to šćakavske fizionomije i s novoštokavskom akcentuacijom. Autor ovoga priloga, Josip Lisac, prvi je prinos u *Kaju* objavio u dvobroju 5-6 1997.; tu je glasoviti bednjanski govor uspoređen sa slovenskim štajerskim idiomima. Ovdje taj članak spominjem jer mu je autor Goranin. Prilog “Goranski govori i goranski pisci”, zapravo predavanje održano 1999. u Rijeci, objavio sam u *Kaju* 3-4, 2000.; tu su dane osnovne dijalekatne značajke, a spomenuti su i najvažniji dijalektalni autori. Govor Broda na Kupi obradio sam u posebnom članku u 5. broju 2000. Rad donekle sličan Lončarićevu iz 1988. objavio sam 2000. u br. 6: “Kajkavština i njena proučavanja”. Razumije se, tu su navedena i sva važnija proučavanja goranskoga dijalekta. Članak “Goranska kajkavština i goranski dijalektalni pisci” objavio sam 2006. u dvobroju 1-2. Spomenuti su autori Jakov Majnarić, Ivan Goran Kovačić, Josip Kezele, Antun Majnarić Začina, Davor Grgurić, Nikola Majnarić, Zdravko Čadež, Josip Zvonimir Čadež Lala, Ankica Crnić, Đurđica Asić-Klobučar, Viktor Jurković, Vesna Crnković, Zdravko Merkaš, Franjo Poje, Zlatko Pochobradsky, Anka Žagar, Ana Ruža Pavek, Franjo Švob Franina i Zlata Bujan Kovačević. U istom dvobroju *Kaja* iz 2006. pokušala je fonološke osobitosti kupjačkoga govora obraditi Đurđica Asić-Klobučar. Napominjem da u nizu znanstvenih prinosa u literaturi ili u bilješkama nije zaobiđena goranska uloga, npr., tako je u radovima Mije Lončarića (br. 4-5, 1999.), Sanje Vulić (br. 5, 2000.), Jele Maresić (br. 1-2, 2004.; br. 3, 2007.), Mije Lončarića i Stipe Kekeza (br. 6, 2007.).

Naravno da nije uvijek lako razdvajati priloge koje bismo nazvali znanstvenim radovima i prinose koje bismo svrstali u eseje, no ja sam ipak tako postupio. U eseje bih uvrstio nepotpisani zapis “Uz 55-godišnjicu rođenja i 25-godišnjicu smrti Ivana Gorana Kovačića” u br. 4-5, 1968. Uz tekst o Goranu tu nalazimo i njegovu sliku i spomenuti izbor iz njegovih kajkavskih pjesama. U 7. nastavku niza “Vrijednosti kajkavske poetske riječi” Ljubica Duić-Jovanović u br. 10 iz 1968. piše o kajkavskoj poeziji Goranovoj, uz to nalazimo i izbor iz njegovih kajkavskih pjesama, kako smo već napomenuli. Šime Vučetić objavio je esej o autoru zbirke *Ognji i rože* u 7. broju 1973., dok Ivan Brajdić i Branko Sruk pišu o prevratniku iz Dugoga Sela Slavku Vuriću. Spominjani Josip Vončina objavio je

u *Kaju* 5-6 1997. nekrolog vrlo zaslužnoj Olgi Šojat. Tekst je objavljen pod naslovom "Ljubav govorenja ali navuka – oproštajno slovo Olgi Šojat". Uz obljetnicu života drugog istaknutog povjesničara hrvatske književnosti ja sam objavio tekst "Riječ o životu i djelu akademika Franje Švelca" (br. 1, 1998.). U broju 4-5 1999. objavljen je moj tekst "U spomen Božidaru Finki", lingvistu koji je surađivao u *Kaju* a stekao je zasluge i u obrađivanju kajkavštine. Nakon objave Skokove antologije *Rieči sa zviranjka* esej u povodu nje napisao je Miroslav Šicel. To je tekst "Izazovi jedne antologije" (br. 6, 1999.) a mnogo obrađivani Ivan Goran Kovačić spominje se i u tom napisu.

Vrijedno je spomenuti i prikaze što se bave goranskim temama ili su im autori domaći ljudi. U tom smislu poći ćemo od prikaza monografije *Brod-Moravice* urednika Viktora Jurkovića što ga je napisao Joža Skok (br. 6, 1970.). Naslov "Koristan prilog jednom jubileju" rječito govori o tom što prikazivač misli o monografiji nastaloj u povodu 150. godišnjice osnovne škole u Brod Moravicama; želja je Skoku bila da se dade više o književnom životu čitavoga goranskoga kraja, a i u jezičnom pogledu imao je takve stavove. Joža Skok ocijenio je s kajkavološkoga aspekta Pavletićevu *Zlatnu knjigu hrvatskoga pjesništva* (br. 11, 1970.) spominjući pritom i Ivana Gorana Kovačića. Mirjana Šokota jedinu je suradnju u časopisu *Kaj* (br. 4, 1985.) posvetila knjizi Viktora Jurkovića *Na zemlji goranskoj*, Delnice, 1984. Pod naslovom "Zavičaja željan" ona je donijela glavne značajke te opsežne i žanrovski neobične knjige. Ivo Kalinski u dvobroju 5-6 1996. donosi "riječi prilikom predstavljanja zbirke pjesama Zlate Bujan Kovačević *Tihi ognji*, izgovorene *ex abrupto* 15. listopada 1996. u Narodnom sveučilištu Samobor". Autoričine knjige *Vratarski kanti i štorije* te *Tihi ognji* drži vrlo bogatim dvjema knjigama. Helena Peričić objavila je u 1. broju 1998. prikaz "Tri priloga Josipa Lisca povijesti kajkavskoga jezika i književnosti". Riječ je o izdanju Ivšićeva *Jezika Hrvata kajkavaca*, o interpretaciji Goranove kajkavske zbirke u zajedničkoj knjizi Miroslava Šicela, Dunje Detoni-Dujmić i Josipa Lisca u ediciji Ključ za književno djelo Školske knjige o kajkavskoj poeziji Domjanićevoj, Galovićevoj i Goranovoj, te o knjizi *Hrvatski dijalekti i jezična povijest*, Zagreb, 1996. Denis Peričić osvrnuo se na *Leksikon hrvatskih pisaca* (Zagreb, 2000.) u napisu "Hrvatsa književnost bez Petrovića i Lalangua" (br. 4-5, 2001.), gdje iznosi da u tom djelu nisu prikazani mnogi vrijedni kajkavski autori; spominje, naravno, i goranske pisce, i uvrštene i izostavljene. Ja sam prikazao djelo Jožice Škofic *Govorica ih izdaja* (Kropa, 2001.) pod naslovom "Knjiga o govoru Kroke u Sloveniji" (br. 3, 2002.), djelo Marca L. Greenberga *Zgodovinsko glasoslovje slovenskega jezika* (Maribor, 2002.) u tekstu "Povijesna fonologija slovenskoga jezika" (br. 1-2, 2003.), kao i rječnik delničkoga govora troje autora (Marija Pavešić, Blaženka Magaš, Željko Laloš). Članak "Rječnik delničkoga govora u najnovijoj hrvatskoj dijalektalnoj

leksikografiji” (br. 4-5, 2007.) uvršten je u blok “Goranska kajkavština” u kojem su i prikazi Jele Maresić i Martine Kuzmić. Jela Maresić također piše o delničkom rječniku i naglašava: “Zaista je šteta što autori nisu konzultirali svu postojeću relevantnu literaturu koja se odnosi na goranske govore jer bi im sigurno olakšalo izradu rječnika, ali i pridonijelo da njihov rad s dijalektološkoga stajališta bude bolji”. Martina Kuzmić prikazuje monografiju *Tragom zavičaja* (Split, 2006.) Josipa Lisca u kojoj su s komparativnoga aspekta obrađeni delnički govor i govor Gornjih Turni. Zaključuje da je ta knjiga “zasigurno velik doprinos istraživanju goranskih kajkavskih govora, a može poslužiti dijalektolozima, onomastičarima, etnolozima, sociolozima, lingvistima kao i svim ljubiteljima goranskoga izričaja”. Istu monografiju J. Lisca u 3. broju *Kaja* za 2007. prikazala je Jela Maresić. Žarko Milenić u 3. broju 2005. prikazao je knjigu *Tajna krila šume* (Rijeka, 2005.) Davora Grgurića. Kritičar uspoređuje Grgurića s Matkom Peićem i zaključuje: “No, Grgurić nije Peićev epigon već originalni pjesnik koji svojom novom knjigom potvrđuje svoj znatni poetski potencijal”.

U kroničarskoj bilješci B(ožica) P(ažur) izvijestila je s Tribine Kajkavskoga spravišća u 2004. godini (br. 6, 2004.). Gostom je bio i Josip Lisac koji je u razgovoru s voditeljem Jožom Skokom govorio o goranskoj kajkavštini i o goranskim piscima.

Dodajem da je kao posebno izdanje 1981. Kajkavsko spravišće objavilo knjigu Viktora Jurkovića *Po dragom goranskom zavičaju – Brodmoravički kraj*. Jurković tu donosi temeljne podatke o svom zavičaju, ali u svojoj okrenutosti zavičajnom i prošlom donosi i mnogo elemenata lirske proze. Tu nalazimo i kratke proze pisane zavičajnom kajkavštinom. Nijedna nije uvrštena u *Ruožnik rieči*, antologiju hrvatske kajkavske proze Jože Skoka (*Kaj*, 1-3, 1999.).

Zapaženu suradnju u *Kaju* ostvario je Ante Sekulić, dugogodišnji srednjoškolski profesor u Delnicama, bački bunjevački Hrvat, kako je općenito poznato.

Vrlo istaknuto mjesto u časopisu *Kaj* svakako su imali i imaju likovni prilozi. Ovdje bih spomenuo Vilima Svečnjaka, rođenog i umrlog u Zagrebu i vrlo povezanog s Čabrom; njegova je slika objavljena u dvobroju 1-2 1973. Spominjem i Mirka Račkoga, rođenog u Novom Marofu ali podrijetlom iz Kupjaka, koji je za br. 4-5 1973. pripremio dvije slike. Rodom iz Siska a podrijetlom iz Gorskoga kotara je Želimir Janeš koji je bio u *Kaju* i u Kajkavskom spravišću dugo prisutan, objavljeni su u časopisu njegovi radovi, u njemu je i sam pisao, a bio je i autor dvostrane medalje stajačice Nagrade “Stjepan Draganić”. Tipološke oznake njegove umjetnosti (*Želimir Janeš – svijet četiri dodira*) interpretirao je Frane Paro (br. 6, 1994.), a nekrolog Janešu u *Kaju* je publicirao Josip Bratulić, (br. 1-2, 1996.).

Sve u svemu, Gorski kotar i njegovi stanovnici sasvim su prirodno prisutni u časopisu *Kaj* od njegova pokretanja, ta nazočnost nije bila redovita, tj. u nekim

se godištima goranske teme uopće ne javljaju, ali se one u posljednjem desetljeću javljaju sve redovitije s tendencijom poželjnoga daljnjeg razvoja.

Literatura

- Hrvatski prezimenik*. Priredili Franjo Maletić, Petar Šimunović, Zagreb, 2008.
- Josip Lisac, "Gorski kotar u svjetlu najnovijih istraživanja", *Dometi*, 15, 1982., 8-9, 126-134.
- Josip Lisac, "Jezik goranske dijalektalne književnosti (Prilog jezičnoj problematici hrvatske literarne novokajkavštine)", *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 21-22, 1983., 41-88.
- Josip Lisac, "Organski idiomi Hrvata u Rumunjskoj", *Glasje*, 1, 1994., 1, 173-174.
- Josip Lisac, "Goranski prostor hrvatske književnosti", *Hrvatska revija*, 46, 1996., 3-4, 534-540.
- Josip Lisac, *Hrvatski dijalekti i jezična povijest*, Zagreb, 1996.
- Josip Lisac, "Dvije kajkavske antologije", *Dubrovnik*, 10, 1999., 4, 417-418.
- Josip Lisac, "Antun Gustav Matoš i Jakov Majnarić", *Marulić*, 33, 2000., 5, 987-989.
- Josip Lisac, "Goranska dijalekatna leksikografija", *Čakavska rič*, 35, 2007., 2, 405-411.
- Miroslav Šicel, *Poezija Dragutina Domjanića – Dunja Detoni–Dujmić, Z mojih bregov Frana Galovića* – Josip Lisac, *Ognji i rože Ivana Gorana Kovačića*, Zagreb, 1996.

THE KAJ PERIODICAL AND GORSKI KOTAR

By Josip Lisac, Zadar

Summary

The paper is on the presence of Gorski Kotar and its issues in the KAJ periodical during the 40 years of its publishing (1968-2007). The conclusion is that Gorski Kotar themes have been present in the periodical as a matter of course since its launching and have become more and more regular during the past decade with the tendency of further development.

Key words: Gorski kotar, poetry, prose, scientific works, essays, reviews, enclosures on art